

Kommunikáció és politika

A médiarendszer kapcsolata a politikai rendszerrel: Négy elméleti koncepció

4. lecke

Tanulási útmutató

- Lecke hossza: 9 dia
- Tartalom:
 - John Milton és John Stuart Mill
 - Szabadpiaci teóriák
 - Muskétás elmélet
 - Közszolgálati elmélet
- Áttekintésre szánt javasolt minimum időtartam: 25 perc
- Tanulásra szánt javasolt minimum időtartam: 1 óra
- A tananyag elsajátítását név- és fogalomtár segíti, emellett videólecke és önellenőrző kérdések egészítik ki ezt a leckét.
- A tanegység elsajátítására szánt javasolt minimum időtartam: 1,5 óra

A médiarendszer és a politika

„Vagy van olyan együgyű, ki azt képzelje, hogy szabad sajtó nélkül lehet bármely nemzetnek szabadsága?”

Petőfi Sándor naplója 1848. március 15-én.

A szabad sajtó (demokrácia) elengedhetetlen lesz ahhoz, hogy vizsgálat tárgyává tegyük a média és a politika, a politikai kommunikáció két szereplője közötti kapcsolatot.

Ahogy a politikai kommunikációra, úgy a médiarendszerre is igaz, hogy...

- ...az USA-ból „exportál”.
- Az amerikai trendek meghatározzák a globális médiatrendeket, de olykor más országok is képesek beleszólni ebbe, ahogyan a politikai kommunikációban is történik.
- Arra a kérdésre, hogy miképpen tud a média a politikához viszonyulni, négy elméleti koncepciót alkottak az idők folyamán. Ezek:
 - John Milton és John Stuart Mill munkásságához köthető teóriák
 - Szabadpiaci teóriák
 - Muskétás elmélet
 - Közszolgálati (funkcionális) elmélet

John Milton és John Stuart Mill

- **Sajtószabadság elmélete.** (Eszünkbe juthat 1848!)
- Új társadalmi rend csak a **cenzára megszűnésével** jöhet létre.
- Kifejezi a média politikai hatalomtól való **elkülönülését.**
- Az USA alkotmányának kiegészítése, a Bill of Rights teremti meg a feltételeket, hogy a gyakorlatban is láthatók legyenek ezek az elméletek.

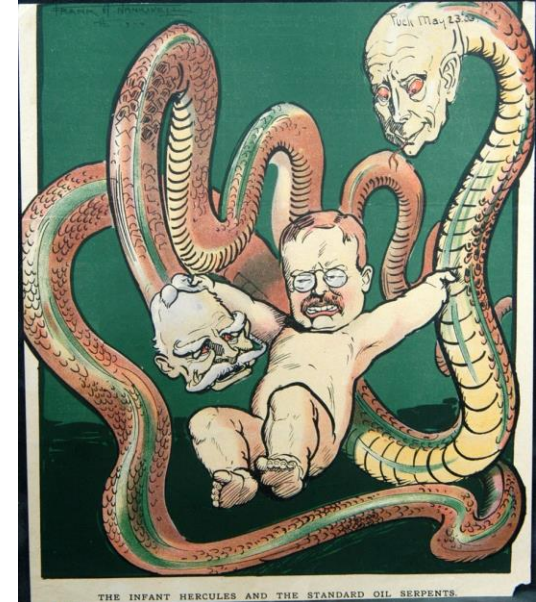

Szabadpiaci teóriák

- *Akár az előző teória gazdasági következményeként is lehet értelmezni, hiszen a sajtószabadság sajtótermékeket hoz létre, amelyek piacot teremtenek, ahol versenyeznek ezek a termékek.*
- Létrejön a **gondolatok piaca**.
- Gondolatok a javakhoz hasonlíthatók → lehet adni-venni.
- A jobb kereskedelmi termékek legyőzik a rosszabbakat.
- Következménye: yellow journalism → bulvár újságírás.

Szabadpiaci teóriák

- Jó a bulvár?
- A bulvárnak több válfaja ismert. Magyarországon egy igénytelenebb verziója terjedt el (bűnügyi szenzációk, asztrológia, magánélet figyelmen kívül hagyása, celebek stb.).
- Egy másik fajtája a *Muckraking* (politikai botrányokra, erkölcstelenségekre, visszaélésekre való vadászat).
 - Az újságírói ideológia szintjén értelmezhető (hivatás és nem szakma).
 - Munkájuk sokban hasonlít az oknyomozó újságírók munkájára.
 - A brit és amerikai múltban (és jelenben) több ilyen jellegű bulvár volt.
 - Magyarországon voltak próbálkozások, de nem jártak sikerrel.

Muskétás elmélet

- Válasz a bulvárra: **a mindennapi események teljes, hű, kimerítő és értelmes beszámolóí, amelyek lehetővé teszik azok megértését.**
- Társadalmi felelősség elmélete (felelős sajtó).
 - Ez az újságírói szakma filozófiáját jelenti.
- A médiának a társadalmi valóság összetettségét **kell** bemutatnia.

A 20. század neves olasz újságírója, Oriana Fallaci interjút készít Khomeini ajatollahhal, az iráni forradalom vezetőjével.

A [Ha meghal a nap](#) c. könyve jó példája a muskétás újságírásnak.

Közzszolgálati elmélet

- A hírmédia tudatossá válása.
- Ide tartozik:
 - A valóság felépítésének perspektívája. Vagyis, hogy miként kell elkészíteni egy hírt úgy, hogy a közönség lehető legnagyobb része értse az előzményeket (ha vannak) és a jelentőségét.
 - A média politikai életbe való behatolása. Vagyis, meddig közszereplő a közszereplő és mikortól válik magánemberré. (Látni fogjuk a következő hetekben, hogy ezek a határok elmosódnak.)
 - A hír narratív elméletei. Vagyis, milyen elemekből áll a hír. Pl. legalább két, lehetőleg két markánsan eltérő valóságértelmezést ütköztetnek.
 - Agenda-setting. Napirend befolyásolási képességgel tisztában van a média.
 - Tájékoztatás közönség általi feldolgozása. Vagyis, a cél, hogy a közönség megértse (ennyi maradt a muskétás felfogásból).

Közzszolgálati elmélet

- A média „magasztos” funkcióit a közzszolgálati elmélethez szoktuk kapcsolni.
- A média legfontosabb funkciói a politikai rendszerrel kapcsolatban:
 - Objektív.
 - Hírmagyarázatok a nem szakértő polgároknak is (advocacy journalism).
 - „Házőrző kutya” – watchdog.
 - Politikai vitában való közvetlen részvétel, ügyek (issues) tematizálása.
 - Ellenállás azokkal szemben, akik fellazítják a tájékoztatási szervek függetlenségét.
 - Profit.

Közszolgálati elmélet

- A magasztos funkciók nagyon jól hangzanak, de a gyakorlatban nem valósulnak meg teljeskörűen.

- Mik gátolják a média „magasztos” funkcióit?

- Kompromisszum kényszere
- Politika és média hierarchiái
- Politika iránt tanúsított apátia
- Kereskedelmi igények teljesítése

A videóleckében elmagyarázom ezeket!

A közszolgálati médiumok első képviselője a BBC.
A BBC-t elemezve is felfedezhetők a magasztos funkciókat gátló tényezők.

A tananyagról

- A tananyagban felhasznált képek online megtalálhatók és szabadon hozzáférhetők.
- A tananyag kizárólag oktatási célból készült.
- A tananyag a Szerző saját szellemi terméke, forrásként az adott tárgyhoz megjelölt kötelező és ajánlott irodalmi források kerültek felhasználásra.

**JELEN TANANYAG A SZEGEDI
TUDOMÁNYEGYETEMEN KÉSZÜLT AZ EURÓPAI UNIÓ
TÁMOGATÁSÁVAL.**

PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE